

PRVO POGLAVLJE

1351. godina pr. Kr.

Perit, doba rasta

Dok je iznad Tebe zalazilo sunce pružajući svoje nakošene zrake nad vapnenačkim liticama, hodali smo po pijesku u dugoj povorci. Zavojita crta svijala se između brežuljaka. Prvi su išli veziri Gornjeg i Donjeg Egipta, zatim Amonovi svećenici. Slijedile su ih stotine žalovatelja. Na zasjenjenim mjestima pijesak se brzo hladio. Osjećala sam ga među nožnim prstima u sandalama, a kad je vjetar puhnuo pod moj tanak platneni haljetak, zadrhtala sam. Iskoračim iz reda da vidim sarkofag. Na saonicama ga je vuklo nekoliko volova kako bi cijeli Egipat znao koliko je bogat i znamenit bio naš prijestolonasljednik. Nefertiti je ovo morala propustiti: bit će ljubomorna.

Sve ću joj ispričati kad se vratim kući, mislila sam. Bude li pristojna prema meni.

Svećenici ćelavih glava hodali su iza moje obitelji jer smo važniji od predstavnika bogova. Tamjan koji su zibali u zlatnim kuglama naveo me da pomislim na velike kukce koji, kamo god odu, zasmrde zrak. Kad je pogrebna povorka stigla do ulaza u dolinu, štropot je sistruma prestao, a žalovatelji su zašutjeli. Na svakoj su se litici skupile cijele obitelji kako bi vidjele princa. Gledali su kako Amonov vrhovni svećenik izvodi Otvaranje usta kako bi Tutmozisu vratio osjetila za boravak u zagrobnom životu. Svećenik je bio mlađi od egipatskih vezira, no ipak, ljudi poput mojeg oca stali su u pozadinu, prepuštajući mu moć da zlat-

nim ankhom* dotakne usta lika na sarkofagu te proglasi: »Kraljevski je sokol odletio u nebo. Amenhotep Mlađi uzdigao se na njegovo mjesto.«

Fijuk vjetra odjekivao je među liticama, a meni se činilo da čujem i lepet sokolovih krila dok se prijestolonasljednik, oslobođen od tijela, diže u nebo. Svjetina se gužvala, djeca su virila kroz noge roditelja da vide novog princa. I ja sam ispružila vrat.

»Gdje je?« prošapćem. »Gdje je Amenhotep Mlađi?«

»U grobnici«, odgovori moj otac. Njegova se ćelava glava mutno sjajila pri zalazećem suncu, a kako su se sjene produbljivale, njegovo je lice sve više sličilo jastrebu.

»Ali, zar ne želi da ga narod vidi?« upitala sam.

»Ne, *senit*.« Njegova riječ za *djevojčicu*. »Dok mu ne daju ono što je obećano njegovom bratu.«

Namrštim se. »A što je to?«

Stisne čeljust. »Da bude suvladar«, odgovorio je.

Kad je obred završio, vojnici su se razmjestili i zadržavali gomilu kako nas obični ljudi ne bi slijedili u dolinu. Očekivalo se da naša mala grupa nastavi sama. Iza nas, s mukom su koračali volovi potežući po pijesku svoj zlatan teret. Oko nas, stijene su se pružale prema sve tamnijem nebu.

»Penjat ćemo se«, upozori nas otac, a majka lagano probljedi. Bile smo mačke, nas dvije, u strahu od mjesta koja nismo uspijevale razumjeti, od dolina u kojima usnuli faraoni vrebaju po tajnim sobama. Nefertiti bi ovu dolinu prešla a da se uopće ne zaustavi, neustrašiva poput sokola, posve slična ocu.

Hodali smo uz sablasno šušketanje sistruma. Promatrala sam odsjaj zamućenog svjetla na svojim sandalama. Dok smo se uspinjali po stijeni, stala sam da bacim pogled na krajolik.

»Nemoj zastajkivati«, opomene me otac. »Samo hodaj.«

Polako smo se vukli naprijed kroz brda. Životinje su dahtale, uspinjući se. Sad su svećenici išli ispred nas, nosili su baklje, rasvjetljavali nam put. Onda je vrhovni svećenik stao, kao da se zbunio. Pitala sam se je li u noći izgubio smjer.

»Odvežite sarkofag, ispregnite volove«, zapovjedio je, a ja sam ugledala ulaz u grobnicu, uklesan u živu stijenu. Djeca su pomicala zrnca

---

* ankh, egipatski križ – nap. ur.

na brojanicama, ženama su privjesci na narukvicama kuckali jedni o druge, dok su međusobno izmjenjivale poglede. Ugledam usko stubište koje je vodilo u dubinu zemlje pa shvatim njihovu bojažljivost.

»Ne sviđa mi se ovo«, prošaptala je moja majka.

Svećenici oslobode volove tereta, pozlaćen sarkofag povuku na svoja leđa. Otac mi stisne ruku da me ohrabri. Zatim smo mrtvog princa slijedili u njegovu odaju, sa zamirućeg sunca maknuli smo se u potpuno mrak.

Oprezno, kako se ne bismo okliznuli po kamenju, spustili smo se u glatku utrobu zemlje, držeći se blizu svećenika i njihovih baklji od trstike. U grobnici, svjetlo je bacalo sjene po naslikanim prizorima iz Tutmozisova dvadesetogodišnjeg boravka u Egiptu. Žene plešu, bogati plemići idu u lov. Kraljica Tija svome najstarijem sinu nudi lotos natopljen medom i vinom. Stisnula sam majčinu ruku da mi bude lakše, a kad ona nije rekla ništa, znala sam da u sebi upućuje molitve Amonu.

Kako smo se spuštali, težak je zrak postajao sve vlažniji, a miris grobnice pretapao se u miris prekopane zemlje. U svjetlu baklji slike su se pojavljivale i nestajale: žuto obojena žena i muškarci koji se smiju, djeca koja cvijeće lotosa bacaju u Nil, da pluta niz rijeku. Daleko najužasniji bio je bog podzemnog svijeta, lica plave boje, koji je držao egiptaska žezla, kuku i bič. »Oziris«, prošaptala sam, no nitko nije čuo.

Nastavili smo hodati kroz najskrovitije prostorije na svijetu i tako ušli u jednu nadsvođenu sobu. Uzdahnula sam. Ovdje su zgrnuli cijelo prinčevo ovozemaljsko blago: oslikane lađe, zlatna bojna kola, sandale ukrašene leopardovim krznom. Tu smo sobu prošli do krajnje točke, do zadnje grobne odaje. Otac se nagne prema meni i prošapće: »Sjeti se što sam ti rekao.«

Rame uz rame, u praznoj prostoriji, stajali su faraon i njegova kraljica. U svjetlu baklji bilo je nemoguće vidjeti išta drugo osim njihovih tamnih obrisa i dugog sarkofaga preminulog princa. Ispružim ruke u gesti poniznosti, a moja mi teta svečano kimne, prisjetila se da je moje lice vidjela pri rijetkim posjetima našoj obitelji u Akhmimu. Otac nikada u Tebu nije odveo ni Nefertiti ni mene. Držao nas je daleko od palače, od spletke i razmetljivosti dvora. Sada, pri treperavu svjetlu grobnice, uočila sam da se kraljica u ovih šest godina otkako je nisam vidjela nije promijenila. Još je uvijek bila sitna i blijeda. Njezine su me svijetle oči procjenjivale dok sam držala ispružene ruke. Zanimalo me što je mislila o mojoj tamnoj koži i neobičnoj visini. Uspravim se,

a Amonov vrhovni svećenik otvori Knjigu mrtvih. Zapjevajući izgovarao je rečenice kojima se umirući smrtnici obraćaju bogovima.

»Neka moja duša dođe k meni gdje god se nalazila. Priđite po moju dušu, o, čuvari nebesa. Neka moja duša vidi moje mrtvo tijelo, neka počiva na mojoj mumiji koja nikad neće biti uništena niti će propasti...«

Pogledom pretražim sobu kako bih vidjela Amenhotepa Mlađeg. Stajao je daleko od sarkofaga i poklopljenih žara u kojima će Tutmozisovi organi prijeći u zagrobni život. Bio je viši od mene, privlačan, unatoč svijetloj kovrčavoj kosi. Zanimalo me možemo li od njega očekivati išta veliko kad je kraljevanje oduvijek bilo namijenjeno njegovu bratu. Okrenuo se kipu božice Mut, a ja se sjetim da je Tutmozis cijeloga života volio mačke. S njim odlazi i njegova voljena Ta-Miu, omotana zavojima u svom minijaturnom sarkofagu od zlata. Nježno dotaknem majčinu ruku, ona se osvrne.

»Jesu li je ubili?« prošapćem. Slijedila je moj pogled do malena lijesa pokraj prinčeva.

Majka odmahne glavom, a kad su svećenici ponovno zatresli sistreme, odgovorila je: »Kažu da je nakon smrti prijestolonasljednika prestala jesti.«

Vrhovni svećenik zapjevao je Pjesmu duše, tužaljku Ozirisu i bogu sa šakalovom glavom, Anubisu. Onda je bučno zaklopio Knjigu mrtvih i najavio: »Blagoslivljanje organa.«

Kraljica Tija zakorači naprijed. Klekne na zemlju i utisne poljubac na svaku žaru. Faraon učini isto. Opazim kako se zatim oštro okrenuo, u tami je tražio mlađeg sina. »Dođi«, naloži mu.

Njegov se mlađi sin ne pomakne.

»Dođi!« poviče, a glas mu je u toj sobi bio stotruko glasniji.

Svi zadrže dah. Pogledam oca, on ozbiljno zavrti glavom.

»Zašto da se pred njim ponizno klanjam?« upitao je Amenhotep. »On bi upravljanje Egiptom prepustio Amonovim svećenicima, kao i svaki kralj prije njega!«

Pokrijem dlanom usta. Na trenutak, mislila sam da će Stariji pohrliti preko sobe da ga ubije. No, Amenhotep mu je bio jedini živi sin, jedini zakoniti nasljednik egipatskog prijestolja i narod je očekivao da ga na tom prijestolju vidi kao suvladara, kao i bilo kojega drugog

sedamnaestogodišnjeg prijestolonasljednika tijekom povijesti naše zemlje. Stariji treba biti faraon Gornjeg Egipta i Tebe, a Amenhotep vladati Donjim Egiptom, u Memfisu. Da mu i taj sin umre, došao bi kraj lozi. Kraljica gipkim korakom priđe sinu. »Blagoslovit ćeš bratove organe«, zapovjedila mu je.

»Zašto?«

»Zato što je on princ egipatski!«

»Ja također!« odvrati Amenhotep gnjevno.

Kraljica Tija stisne vjeđe u uski prorez. »Tvoj brat služio je ovom kraljevstvu kao ratnik u egipatskoj vojsci. Bio je vrhovni svećenik Amonov, *posvećen* bogovima.«

Amenhotep se nasmije. »Pa si ga ti više voljela zato što je smio zaklati ono što je blagoslovio?«

Kraljica Tija srdito dahne. »Idi ocu. Zamoli ga da od tebe napravi vojnika. Onda ćemo vidjeti kakav ćeš faraon postati.«

Amenhotep se naglo okrene pa usred bratova pogreba, zgrbljen, priđe faraonu. »Postat ću vojnik poput svojeg brata«, izjavi. Rub njegova bijela plašta vukao se po tlu, veziri su vrtjeli glavama. »Zajedno, ti i ja, uzdignut ćemo Atona nad Amonom«, obeća. »Mi možemo vladati onako kako je tvoj otac nekoć zamislio.«

Faraon se osloni na štap, kao da time može zaustaviti oseku svoga života. »Bilo je pogrešno odgajati te u Memfisu«, izgovori. »Trebao si odrastati zajedno sa svojim bratom. Ovdje. U Tebi.«

Amenhotep žustro ustane, ramena su mu se izravnala. »Imaš samo mene, oče.« Ponudio je ruku starom čovjeku, osvajaču mnogih zemalja. »Prihvati. Možda neću biti ratnik, ali izgradit ću kraljevstvo koje će trajati vječno.«

Kad je postalo jasno da faraon ne kani prihvatiti Amenhotepovu ruku, moj otac koraknuo je naprijed kako bi princa spasio od sramote.

»Neka tvoj brat bude pokopan«, predloži mirno.

Amenhotep svom ocu uputi pogled od kakvog bi se i Anubis sledio.

Nitko se nije usudio progovoriti dok se nismo vratili na lađe da zaplovimo Nilom, uz valove koji su nam prigušivali glasove.

»On nije normalan«, izjavi moj otac dok smo se vraćali kući u Akhmim. »Kroz tri je pokoljenja naša obitelj egipatskim faraonima davala žene. Ali, ja svoju kćer ne kanim prepustiti ovom čovjeku.«

Oko ramena ovila sam vunenu plašt. Nije govorio o meni. Mislio je na moju sestru, na Nefertiti.

»Ako Amenhotep postane suvladar uz oca, bit će mu potrebna glavna supruga«, rekla je moja majka. »To će onda biti ili Nefertiti ili Kija. A bude li Kija...«

Nije dovršila rečenicu, no svi smo znali što je htjela reći. Bude li Kija, vezir Panehesi steći će golem utjecaj u Egiptu. Bilo bi lako i logično promaknuti njegovu kći u kraljicu: Kija je već bila udana za Amenhotepa i već skoro tri mjeseca nosila je njegovo dijete. Ali, postane li ona glavnom suprugom, naša će obitelj biti podređena Panehesijevoj, a to nam je bilo nezamislivo.

Otac se bolje namjesti na svom jastuku. Razmišljao je zabrinuta izraza lica dok su sluge veslale prema sjeveru.

»Već smo rekli Nefertiti da će biti kraljeva supruga«, dodala je majka. »Ti si joj rekao.«

»Dok je Tutmozis bio živ! Dok je sve bilo stabilno i izgledalo kao da će Egiptom vladati...« Otac zatvori oči.

Promatrala sam kako se mjesec diže nad lađom, a kad je dovoljno vremena prošlo, učinilo mi se bezopasnim pitati: »Oče, što je Aton?«

Otvorio je oči. »Sunce«, odgovori zagledan u moju majku. Bez ijedne riječi razmjenjivali su misli.

»Ali, bog sunca je Amon-Ra.«

»A Aton je Sunce.«

Nisam razumjela. »Zašto bi Amenhotep gradio hramove sunčevom bogu za kojeg nitko nije čuo?«

»Zato što kad izgradi hramove Atonu, nitko više neće trebati Amonove svećenike.«

Zaprepastila sam se. »Želi ih se riješiti?«

»Da.« Majka je kimnula. »I suprotstaviti se svim zakonima Maat.«

Udahnem. Nitko se ne smije suprotstavljati božici istine. »Ali, zašto?«

»Zato što je prijestolonasljednik slabić«, objasni mi otac. »Slabić je i površan, a ti moraš naučiti prepoznati ljude koji se boje drugih moćnih ljudi, Mutnodmet.«

Majka mu uputi oštar pogled. To što je moj otac upravo izrekao, zvalo se veleizdaja. No nikog nije bilo da ga čuje, a još su i vesla pljuskala.

Nefertiti nas je iščekivala. Oporavljala se od groznice, ali ipak je sjedila u vrtu. Ispružena kraj ribnjaka s lotosima, mjesecina joj se ljeskala po vitkim rukama. Ustane čim nas je ugledala, a ja osjetim svojevrsan trijumf zato što sam bila na prinčevom sprovodu, a ona je bila previše bolesna da ide. Ali krivnja mi izbriše taj osjećaj kad opazim čežnju na njezinu licu.

»Onda, kako je bilo?«

Namjeravala sam je pustiti da iz mene čupa obavijesti, ali nisam mogla biti okrutna kao što je ona znala biti. »Apsolutno veličanstveno«, provali iz mene. »A sarkofag...«

»Što radiš izvan kreveta?« izgrdi je moja majka. Ne i Nefertitina. Samo moja. Nefertitina je umrla kad je ona imala dvije godine. Bila je princeza iz Mitanije i prva supruga mog oca. Ona je izabrala ime Nefertiti koje znači *Ljepotica je došla*. I, premda smo u rodu, ne sličimo jedna drugoj. Nefertiti je malena i brončane puti, crnokosa, tamnih očiju, s obrazima visokih jagodica koje stanu u dlan svinut u oblik šalice, dok sam ja tamne kože i uska lica kakvo ne zapažate u gomili. Nakon poroda, majka me nije nazvala po ljepoti. Dala mi je ime Mutnođmet koje znači *Drago dijete božice Mut*.

»Nefertiti mora u krevet«, rekao je otac. »Ne osjeća se dobro.« Premda je trebao prekorigiti moju sestru, obraćao se meni.

»Ozdravit ću«, obećavala je Nefertiti. »Gledaj! Već mi je bolje.« Nasmiješila mu se, a ja se okrenem da vidim očevu reakciju. Kao i uvijek, za nju je imao nježan pogled.

»Svejedno«, upadne majka, »imaš temperaturu i vraćaš se u krevet.«

Dale smo se utjerati u kuću. Kad smo legle na prostirke od rogožine, Nefertiti se okrenula, profil joj se oštro ocrtavao pri svjetlu mjesecine. »Onda, kako je bilo?«

»Zastrašujuće«, priznala sam. »Grobница je velika. I mračna.«

»A ljudi? Koliko je ljudi bilo?«

»O, stotine. Možda čak i tisuće.«

Uzdahnula je. Propustila je šansu da bude viđena. »A novi prijestolonasljednik?«

Oklijevala sam. »On...«

Sjedila je na svom ležaju, kimajući mi da nastavim.

»On je čudan«, prošapćem.

Na mjeseci, Nefertitine su tamne oči svjetlucale. »Kako to misliš?«

»Opsjednut je Atonom.«

»Čime?«

»Suncem, kao slikom«, objasnila sam. »Kako možeš obožavati sliku sunca a da istovremeno ne štuješ Amona-Raa koji Suncem vlada?«

Ostala je mirna. »To je sve?«

»I, visok je.«

»Pa, teško da je viši od tebe.«

Zanemarila sam njezinu kritiku. »Znatno je viši. Za dvije glave od oca.«

Ovila je ruke oko skupljenih koljena i odgovorila: »To će onda biti zanimljivo.«

Namrštim se. »Što?«

Nije objasnila.

»Što će biti zanimljivo?« ponovila sam.

»Vjenčanje«, rekla je nehajno, legla i povukla platneni pokrivač preko grudiju. »Skoro će krunidba, a Amenhotep mora odabrati Glavnu suprugu. Zašto to ne bih bila ja?«

Da, zašto ne ona? Lijepa je, školovana, kći mitanske princeze. Osjetim oštar ubod ljubomore, ujedno i strah. Oduvijek sam bila u Nefertitinom društvu. Kako će izgledati vrijeme bez nje?

»Naravno da ćeš ići sa mnom«, rekla je zijejavući. »Dok ne budeš dovoljno stara za brak, bit ćeš moja glavna dvorska dama.«

»Majka mi neće dopustiti da odem sama u palaču.«

»Nećeš biti sama. I ona će ići.«

»U palaču!« viknula sam.

»Mutni, kad si glavna supruga, obitelj ide s tobom. Otac nam je najvažniji vezir u zemlji. Teta nam je kraljica. Tko bi se usudio reći ne?«

* * *

Usred noći duge su se sjene protezale izvan sobe, a onda je ušla sluškinja, držeći uljanicu nad Nefertitinom glavom. Probudila sam se zbog svjetla i vidjela sestrično lice u zlatnom sjaju, savršeno čak i dok je spavala.

»Gospodarice?« zazvala je sluškinja, ali Nefertiti se nije pomaknula. »Gospodarice«, zazvala je glasnije. Pogledala me, a ja sam prodrmala sestru, ne bih li je probudila. »Gospodarice, vezir Aje želio bi razgovarati s tobom.«

Brzo sjednem. »Nešto loše se dogodilo?«

Nefertiti nije rekla ni riječ. Ukoračila je u svoju halju, skinula uljanicu sa zida i zaklonila plamen dlanom. »Što se događa?« upitala sam. Nije odgovorila.

Vrata kao da su nešto šapnula kad su se zatvorila za njom. Čekala sam da mi se sestra vrati, a kad se vratila Mjesec je, žuti disk, bio već visoko na nebu. »Gdje si bila?« Prevrtala sam se na svom ležaju.

»Otac je htio razgovarati sa mnom.«

»Nasamo?« izazivala sam je. »Usred noći?«

»A u koje drugo vrijeme znatiželjne sluškinje spavaju?«

Istog trena postalo mi je jasno. »Ne želi da se udaš za Amenhotepa«, rekla sam.

Nefertiti slegne ramenima glumeći čednost. »Ja se ne bojim Kije.«

»O tome se brine vezir Panehesi.«

»Želim biti glavna supruga, Mutnodmet. Želim biti egipatska kraljica onako kako je moja majka bila kraljica Mitanije.«

Sjedila je na svojoj rogožini. Šutjele smo. Osvjetljavao nas je samo plamen lampe koju je donijela natrag.

»I, što je otac rekao?«

Opet je slegnula ramenima.

»Je li ti ispričao što se dogodilo u grobnici?«

»Da je odbio poljubiti žare«, rekla je omalovažavajućim tonom. »Zašto je to važno ako na kraju sjednem na Horusovo prijestolje? Amenhotep će postati egipatski faraon«, dodala je kao da je time sve riješeno. »A otac je već rekao *da*.«

»Rekao je *da*?« Odbacila sam svoj platneni prekrivač. »Ali, nije smio reći *da*. Rekao je da faraon nije normalan. Zakleo se da takvom čovjeku neće dati kćer!«

»I predomislio se.« U treperavu svjetlu uljanice vidjela sam je kako liježe i privlači pokrivače. »Hoćeš mi donijeti malo soka iz kuhinje?« zatražila je.

»Noć je«, odbila sam neodobravajući napetim glasom.

»Ali, bolesna sam«, podsjetila me. »Imam groznicu.«

Okljievala sam.

»Molim te, Mutni. *Molim.*«

Otišla sam samo zato što je imala groznicu.

Sljedećega jutra naši kućni učitelji rano su završili predavanja. Na Nefertiti nije bilo znaka bolesti. »Ali, ne smijemo je opteretiti«, rekao je moj otac.

Majka se nije složila. »Uda li se uskoro neće više stjecati znanje. Neka sad nauči što god može.«

Za razliku od prve žene moga oca, moja majka nije provela djetinjstvo među plemstvom i znala je cijeniti vrijednost naobrazbe jer se kao kći priprosta seoska svećenika morala izboriti za svoje školovanje. Ali otac je otklonio njezin dlan.

»Što još mora naučiti? Izvrsno zna strane jezike, a piše bolje od dvorskih pisara.«

»Ne raspoznaje ljekovito bilje kao Mutni«, upozori majka.

Podignem bradu, no otac odgovori samo: »Mutnođmet je nadarena za to. Nefertiti ima druge vještine.«

Svi pogledamo u moju sestru u kratkoj bijeloj halji. Micala je stopalom uronjenim u ribnjak s lotosima. Ranofer, sin mjesnog liječnika, donio joj je cvijeće. Snop bijelih ljiljana svezan konopcem. Bio je moj kućni učitelj. Poučavao me tajnama iscjeljivanja i ljekovitog bilja, ali više je vremena provodio s mojom sestrom.

»Nefertiti očara ljude«, rekao je otac s odobravanjem, »a one koje ne očara, lako nadmudri. Što će joj trave i lijekovi kad želi voditi narod?«

Majci se između obrva pojavi bora. »*Ako* se kraljica složila.«

»Kraljica je moja sestra«, odvratila otac kratko i jasno. »Ona će se složiti s tim da Nefertiti bude glavna supruga.« Ali, ja sam u njegovim očima vidjela zabrinutost. Prijestolonasljednik koji oskrvne grobnu

sobu svoga brata, čovjek koji nije u stanju kontrolirati svoje osjećaje? Kakav će to faraon biti? Kakav suprug?

Stajali smo i gledali u Nefertiti dok nije opazila da je promatramo. Prstom mi je dala znak da joj priđem. Otišla sam k nasmijanom paru pokraj ribnjaka, svojoj sestri i svom kućnom učitelju.

»Dobar dan, Mutnodmet.« Ranofer mi se osmjehne i na trenutak zaboravim što sam mu htjela reći.

»Isprobala sam aloju danas«, izgovorim konačno. »Iscijelila je opekotine našoj sluškinji.«

»Zbilja?« Ranofer sjedne uspravno. »I, onda?«

»Dodala sam lavandu i otekline su splasnule.«

Još mi se šire osmjehnuo. »Nadmašuješ moje znanje, gospo.«

Nacerim se ponosna na svoju genijalnost. »A onda, mislim da ću pokušati s...«

»Razgovarate o nečemu zanimljivom?« Nefertiti uzdahne i nasloni se na ruke ispružene iza leđa. Sunčala se. »Reci, o čemu je otac sad pričao?«

»Baš ovaj čas?« Strašno loše lažem.

»Da. Dok ste stajali tamo i špijunirali me.«

Pocrvenim. »Govorio je o tvojoj budućnosti.«

Sjela je uspravno. Vršci crne kose milovali su joj obraze. »I?«

Napravila sam stanku. Nisam bila sigurna trebam li joj sve reći. Čekala je. »I da će možda doći kraljica«, rekla sam napokon.

Odjednom Ranoferov osmijeh iščezne. »Ali, ako ona dođe«, podigao je glas, »otići ćeš iz Akhmima.«

Nefertiti mi se preko Ranoferove glave namršti. »Nemoj se ništa brinuti«, umiri ga nehajno. »Od toga neće biti ništa.«

Odšutjeli su svoj trenutak, a onda je Ranofer uzme za ruku. Ustanu.

»Kamo ćeš?« viknem. Nefertiti nije odgovorila pa sam viknula za svojim učiteljem. »A što je s našom lekcijom?«

»Kasnije.« Nasmiješio mi se, ali vidio je samo moju sestru.

Pronio se glas da kraljica dolazi u posjet našoj vili u Akhmimu. Za to se Nefertiti molila u obiteljskom svetištu. Amonu je pred noge kao dar polagala posude s najboljim vinom zaslađenim medom te obećavala

svakovrsne ludosti ako samo pošalje kraljicu u naš grad. Sad kad se činilo da joj je Amon uslišao molitve, Nefertiti je bila nepodnošljivo uzbuđena. Dok je moja sestra čistila perje, majka je trčkarala po kući, napadajući jednako i robove i sluge.

»Mutni, provjeri jesu li ručnici čisti. Nefertiti, posuđe, molim. Provjeri jesu li ga sluškinje oprale. Sve do zadnjega komada.«

Sluškinje su istresale prašinu iz tapiserija s resicama na rubovima dok je majka po primaćoj sobi razmještala najbolje stolce ukrašene intarzijama — to će vjerojatno biti prva prostorija u koju će kraljica ući. Kraljica Tija sestra je mog oca. Teška žena. Neuredno vođenje domaćinstva ne bi joj se nimalo sviđjelo. Pločice u kuhinji istrljali su do visokog sjaja, premda im kraljica ni slučajno neće prići blizu, a ribnjak s lotosima napunili su zlatnim ribicama. Čak je i Nefertiti nešto radila. Zaista je nadgledala pranje posuđa, umjesto da se pretvarala da to čini. Za šest dana Amenhotep Mlađi bit će okrunjen u Karnaku. Postat će svladar svog oca. Čak sam i ja znala što tetin posjet znači. Kraljica se nije odlučila na dugi put do Akhmima više od šest godina. Jedini razlog za ovaj posjet bilo bi vjenčanje.

»Mutni, odi pomoći sestri da se odjene«, rekla je majka.

Nefertiti je stajala ispred zrcala u našoj sobi. Maknula je svoju tamnu kosu s lica zamišljajući na glavi egipatsku krunu. »To je to«, šaptala je. »Bit ću najveća kraljica koju je Egipat ikad imao.«

Narugam se. »Niti jedna kraljica neće biti veća od naše tete.«

Vrtjela se po sobi. »Hatšepsut je bila veća. A naša teta ne nosi dvostruku krunu.«

»Samo faraon smije nositi krunu oba Egipta.«

»Dakle, kad ona zapovijeda vojskom i sastaje se s inozemnim vladarima, što ima od toga? Ništa. Njezin suprug žanje slavu. Kad ja budem kraljica, moje će ime živjeti vječno.«

Znala sam da se s Nefertiti kad je ovakva ne treba svađati. Zamijesila sam crnilo i dala joj ga u vrču. Zatim sam je gledala kako se šminka. Obrubila je oči i potamnila obrve. Zbog boje je izgledala starije od svojih petnaest godina.

»Ti zbilja vjeruješ da ćeš postati glavna supruga?« pitala sam.

»A koga bi teta radije htjela za majku svojih nasljednika? Ženu iz naroda«, naborala je nos, »ili svoju nećakinju?«

Ja sam žena iz naroda, ali nisam ona koju je spomenula s prezirom. To je Panehesijeva kćer Kija. Doduše, dijete je plemkinje, ali Nefertiti je unuka kraljice.

»Možeš mi naći platnenu haljinu i zlatni pojas?« rekla je.

Stisnem vjeđe. »Samo zato što te čeka skora udaja, nisam se pretvorila u tvoju robinju.«

Široko se osmjehnula. »*Molim te*, Mutni. Znaš da ne mogu sve to bez tebe.« Promatrala se u zrcalu dok sam ja prekapala njezine škrinje u potrazi za haljinom koju je nosila samo u svečanim prigodama. Izvučem zlatni pojas. Ona se pobuni.

»Ne taj s tirkizom, onaj s oniksom.«

»Ti nemaš sluškinje za ovo?« inzistirala sam.

Pravila se da me nije čula i pružila ruku za pojasom. Meni je bio draži onaj s tirkizom. Netko pokuca na vrata. Pokaže se majčina sluškinja. Lice joj je blistalo od uzbuđenja.

»Majka vam poručuje da se požurite!« vikala je djevojka. »Vidjeli su karavanu.«

Nefertiti me pogleda. »Razmisli, Mutni. Bit ćeš sestra egipatske kraljice!«

»Ako se *njoj* sviđaš«, rekla sam ravnodušno.

»Naravno da ću joj se svidjeti.« Virnula je u zrcalo da vidi svoj odraz, svoja malena ramena namazana medom i bogatu crnu kosu. »Bit ću zanosna i mila, a kad se preselimo u palaču, zamisli samo što sve možemo raditi!«

»I ovdje radimo toliko toga«, prosvjedovala sam. »Zašto Akhimim nije dovoljno dobar?«

Uzela je četku i dovršila frizuru. »Zar ne želiš vidjeti Karnak i Memfis i pripadati dvoru?«

»Otac pripada dvoru. I kaže da ga to umara. Ti silni razgovori o politici.«

»Dobro, tako misli otac. On mora u palaču svakoga dana. Ma, što smo mi ovdje uopće radile?« Potužila se. »Ništa. Samo smo čekale da princ umre, da možemo otići i vidjeti svijet.«

Usisala sam zrak. »*Nefertiti!*«

Veselo se nasmijala. Onda se na vratima pojavila majka, sva zadighana. Nosila je svoje vrijedne dragulje i teške narukvice koje nikad prije nisam vidjela. »Jeste li spremne?«

Nefertiti ustane. Haljina joj je bila savršena. Uz tijelo. Osjetila sam navalu čiste zavisti zbog načina na koji joj se tkanina zatezala na bedrima i naglašavala vitkost njezina struka.

»Čekaj.« Majka dignu ruku. »Moramo imati ogrlicu. Mutni, odi i donesi zlatnu.«

Uzdahnem. »*Tvoju* zlatnu?«

»Naravno. Brzo, daj! Stražar će te pustiti u riznicu.«

Zaprepastilo me što će majka dopustiti da Nefertiti nosi ogrlicu koju joj je otac poklonio kao vjenčani dar. Znači, nisam dobro procijenila koliko je tetin posjet uistinu važan. Za sve nas. Požurila sam se u riznicu u stražnji dio kuće. Dežurni me stražar pogleda uz osmijeh. Bila sam viša od njega za glavu. Pocrvenjela sam.

»Majka traži ogrlicu za moju sestru.«

»Zlatnu ogrlicu?«

»Ima i drugih?«

Zabacio je glavu. »Dakle, sigurno je nešto jako važno. Čujem da kraljica dolazi danas.«

Stavim ruke na bokove. Neka zna da čekam.

»Dobro, dobro.« Sišao je u podrumsku prostoriju i ponovno se pojavio s blagom moje majke koje bi jednog dana trebalo biti moje. »Tvoja se sestra sigurno udaje«, rekao je.

Ispružim ruku. »Ogrlicu.«

»Bit će izvrsna kraljica.«

»Svi to kažu.«

Nasmiješio se kao da je znao što o tome mislim, znatiželjni stari magarac, pa je pružio ogrlicu. Ščepala sam je. Cijelim putem natrag do sobe trčala sam noseći težak nakit kao nagradu. Nefertiti pogleda majku.

»Jesi li sigurna?« Gledala je zlato. Njegovo se svjetlucanje reflektiralo u njezinim očima.

Majka kimne. Stavi joj ogrlicu oko vrata, a zatim smo se obje odmaknule. Zlato je kretalo uzorkom lotosova cvijeta na grlu moje sestre i dalje joj padalo po grudima, oblikovano u kapljice različitih veličina.

Bilo mi je drago da je dvije godine starija od mene. Kad bih se ja prva morala udati, nitko me pokraj nje ne bi izabrao. »Sad smo spremne«, rekla je majka. Povala nas je u primaću sobu gdje je čekala

kraljica. Čule smo je kako razgovara s ocem. Glas joj je bio dubok, hrapav i zapovjednički.

»Kad vas pozovu, uđite«, rekla nam je majka brzo. »Na stolu su darovi iz naše riznice. Uzmite ih dok prilazite. Veći treba ponijeti Nefertiti.«

Zatim nestane u sobi, a mi smo stajale u popločenu hodniku, čekale smo poziv.

Nefertiti se uskoračala. »Zašto me *ne bi* izabrala za suprugu svog sina? Dijete sam njezina brata, a naš otac na najvišem je položaju u zemlji.«

»Naravno da će izabrati tebe.«

»Ali, za Glavnu suprugu? Ne želim biti ništa manje, Mutni. Ne želim biti neka niža žena koju zabiju u palaču da je faraon posjeti samo dvaput godišnje. Radije ću se udati za vezirova sina.«

»Izabrat će tebe.«

»Naravno, izbor je zapravo Amenhotepov.« Prestala je koračati, a ja shvatim da se obraćala samoj sebi. »Na njemu je da odluči, na kraju. On mi mora napraviti sina, a ne ona.«

Zgrčim se na njezinu vulgarnost.

»Ali neću ga ni vidjeti ne očaram li njegovu majku.«

»Sve će dobro proći.«

Zagledala se u mene kao da je tek sad opazila da sam i ja prisutna. »Zbilja?«

»Da.« Sjela sam na očev stolac od ebanovine i domamila k sebi jednu od kućnih mačaka. »Ali kako znaš da ćeš ga zavoljeti?« Pitala sam.

Nefertiti me oštro pogleda. »On će postati egipatski faraon«, rekla je. »A ja sam umorna od Akhmima.«

Pomislila sam na Ranofera i njegov prelijepi osmijeh i zanimalo me je li umorna i od njega. U tom trenu kroz vrata uđe majčina sluškinja, a mačka klizne s mene.

»Hoćemo li?« Nefertiti upita nestrpljivo.

»Da, gospodarice.«

Nefertiti me pogleda. Obrazi su joj se zarumenjeli. »Hodaj iza mene, Mutni. Mene mora vidjeti prvu i smjesta se zaljubiti.«

Ušle smo u primaću sobu noseći darove iz obiteljske riznice. Prostorija mi se učini većom nego što sam je pamtila. Močvare naslikane po zidovima i vodenoplave pločice na podu izgledale su sjajnije. Sluškinje su se dobro naradile. Oprale su čak i boje na baldahinu iznad glave moje majke. Kraljica je izgledala isto kao i u grobnici. Strogo lice okruženo golemom nubijskom perikom. Uspije li Nefertiti postati kraljicom, nosit će takvu periku. Prišli smo podiju na kojem je kraljica sjedila na prostranom jastuku od perja, u naslonjaču s najrazmaknutijim naslonima za ruke koje smo našli u kući. Crna mačka odmarala joj se u krilu, ruku je položila na njezina leđa. Ogrlica joj je bila od lapis lazulija i zlata.

Kraljičin herald stupi korak naprijed te ispruži ruku u gesti kao da nešto briše. »Veličanstvo, nećakinja, gospa Nefertiti.«

Moja sestra ispruži ruke s darom, sluga preuzme pozlaćenu zdjelu. Teta potapša prazno sjedalo slijeva pozivajući Nefertiti da sjedne kraj nje. Dok se moja sestra uspinjala na podij, teta nije skidala oči s njezina lica. Nefertiti je bila lijepa na takav način da su i kraljice morale zuriti u nju.

»Veličanstvo, nećakinja, gospa Mutnođmet.«

Stupim korak naprijed, a teta iznenađena zatrepće. Pogleda tirkiznu kutiju koju sam joj pružala i nasmiješi se: isprika za to što je kraj Nefertiti zaboravila na mene. »Visoka si«, napomene.

»Jesam, ali nisam ljupka kao Nefertiti, Veličanstvo.«

Majka kimne s odobravanjem. Skrenula sam razgovor na razlog koji je kraljicu doveo u Akhmim i svi pogledamo moju sestru koja se trudila da ne pokaže uzbuđenje.

»Ona je zbilja lijepa, Aje. Više na majku, mislim, nego ti.«

Otac se nasmije. »I talentirana je. Pjeva. I pleše.«

»A je li pametna?«

»Naravno. I snažna je.« Spustio je glas naglašavajući važnost onoga što govori. »Bit će sposobna upravljati njegovim strastima i nadzirati ga.«

Teta ponovno pogleda Nefertiti pokušavajući vidjeti je li to istina.

»Ali ako se uda za njega, mora biti glavna supruga«, doda on. »Onda će mu skrenuti zanimanje s Atona, vratiti ga Amonu i manje opasnim uvjerenjima.«

Kraljica se okrene mojoj sestri. »Što ti kažeš na to?«

»Učinit ću što zatražite od mene, Veličanstvo. Zabavljat ću princa i roditi mu djecu. I bit ću poslušna sluškinja Amonova.« Oči nam se sretnu. Spustim glavu da ne opaze moje smijuckanje.

»Amonova«, ponovi kraljica zamišljeno. »Da je bar moj sin tako razuman.«

»Ona ima najčvršću volju od moje dvoje djece«, rekao je otac. »Ako ga itko može preobratiti, to je ona.«

»A Kija je slaba«, složila se kraljica. »Nije za ovaj posao. On je htio nju za Glavnu suprugu, ali ja to neću dopustiti.«

Otac obeća: »Kad upozna Nefertiti, zaboravit će Kiju.«

»Kijin otac je vezir«, upozori teta. »Razljutit će se kad umjesto njegove kćeri izaberem tvoju.«

Otac slegne ramenima. »Pa to je i trebalo očekivati. Mi smo u rodu.«

Nakon trenutka oklijevanja, kraljica ustane. »Dakle, to je riješeno.«

Čula sam kako je Nefertiti oduševljeno udahнула. Bilo je gotovo brzo, kao što je i počelo. Kraljica je sišla s podija. Sitna, ali neukrotiva pojava. Mačka ju je slijedila na dugoj zlatnoj uzici. »Nadam se da će ona održati tvoje obećanje, Aje. Na kocki je budućnost Egipta«, upozorila je smrknuto.

Tri su dana sluškinje trčkarale iz sobe u sobu i slagale tkanine, odjeću i manji nakit u košare. Posvuda su zijevale poluprazne škrinje podignutih poklopaca. Posuđe od alabastera, stakla ili keramike čekalo je da ga omotaju i stave unutra. Otac je nadzirao zbivanja uz vidljivo zadovoljstvo. Nefertitino vjenčanje značilo je da ćemo se svi preseliti i zajedno s njim živjeti u palači Malkata u Tebi, pa će tako više vremena provoditi s nama.

»Mutni, nemoj samo stajati tu«, prekorila me majka. »Odi, radi nešto.«

»Nefertiti samo stoji«, priklopila sam. Moja je sestra bila na drugom kraju sobe, isprobavala je odjeću i stavljala komade staklenoga nakita.

»Nefertiti«, mrzovoljno dobaci majka, »bit će dovoljno vremena za stajanje pred zrcalom u Malkati.«

Nefertiti je ustala uz naglašene geste, potom zahvatila puno naručje haljina i zgurala ih u košaru. Majka zatrese glavom, a moja sestra

izađe nadgledati punjenje svojih sedamnaest škrinja. Mogli smo je čuti u dvorištu: opominjala je roba neka pazi jer njezine su košare vrednije od svote koju smo platile za njega. Pogledala sam majku, uzdahnula je. Moja će sestra postati kraljicom, no to još nije stvarno.

Jer to bi promijenilo sve.

Napustile bismo Akhmim. Vilu bismo zadržale, no tko zna bismo li je opet vidjele? »Misliš da ćemo se ikada vratiti?« pitala sam.

Majka se uspravila. Vidjela sam kako gleda ribnjake kraj kojih smo se igrale sestra i ja dok smo bile djeca. Onda je svrnula pogled na obiteljski Amonov oltar. »Nadam se«, odgovorila je. »Tu smo bili obitelj. Tu nam je dom.«

»Ali sad će nam Teba biti dom.«

Duboko je udahnula. »Da. To je želja tvojeg oca. I tvoje sestre.«

»Je li to i tvoja želja?« upitala sam tiho.

Njezine su se oči okrenule sobi koju je dijelila s ocem. Otkako je otišao, jako je čeznula za njim. Htjela mu je konačno biti blizu. »Želim živjeti sa svojim mužem«, priznala je, »i želim da moja djeca dobiju prigode za uspjeh.« Obje smo pogledale Nefertiti koja je zapovijedala sluškinjama u dvorištu. »Ona će ući u obitelj koja vlada Egiptom«, rekla je majka pomalo bojažljivo. »Naša Nefertiti, samo petnaest godina stara.«

»A ja?«

Majka se nasmiješila, crte lica su joj se skupile. »Ti ćeš biti sestra kraljeve glavne supruge. Nije to malo.«

»Ma, za koga ću se ja vjenčati?«

»Tek ti je trinaest!«

Sjena preleti njezinim licem. Ostala sam zadnje dijete, zadnji dar boginje Tauer. Kad jednom sklopim brak, neće više imati nijedno. Smjesta požalim što sam išta rekla. »Možda se ne udam«, dodam brzo. »Bit ću svećenica, možda.«

Kimnula je, no mogla sam vidjeti da je razmišljala o vremenu kad će ostati posve sama.